

کتاب‌شناسی توصیفی ترجمه‌های دکتر اسلامی ندوشن

حسین مسرت

ترجمه‌های دکتر اسلامی ندوشن را می‌توان به چهار گروه مقاله، شعر، داستان و نمایشنامه و اجتماعیات تقسیم کرد. در زمینه مقاله می‌توان به ترجمه گفتارهای جواهر لعل نهرو با عنوان: «زندگی و مرگ گاندی»، «یک محاکمه بزرگ» (شرح زندگی ژور دانو برونو) از کولسون ترنبل، «درس وحشت‌انگیز یک جزیره» از ژاک دور، «منظره‌ها» از والری لاربو اشاره کرد. در حوزه شعر، آثار چندی وجود دارد، از جمله اشعاری که از سخنوران نامی انگلیس و فرانسه و آمریکا از جمله ویلیلم شکسپیر، رودیارد کیپلینگ، شارل بودلر، پل ورنلن، ژاک پرور، پاتریشیا گیلرمز، ادگار آلن پو و والت ویتمن ترجمه کرده و نیز دو کتاب «گزیده اشعار لانگ فلو»، و «برگزیده گل‌های بدی».

در حوزه داستان، دکتر ندوشن رمان «شور زندگی» اثر ایروینگ استون را در کارنامه خود دارد، و در حوزه نمایشنامه نیز می‌توان به ترجمه قطعاتی از هملت، مکبث، رومئو و ژولیت، و نیز پرومته در زنجیر از آیسخولوس و «تراژدی آنتونیوس و کلئوپاترا» اشاره کرد. دکتر ندوشن همچنین نظارت بر ترجمه فارسی دوره ۱۲ جلدی «تاریخ بزرگ جهان» (Historia Universal Daimon) نوشته کارل گوستاو گریمرگ (۱۸۷۵-۱۹۴۱م)، رگنار سونستروم (۱۹۰۴ - ۱۹۵۴م) و ژرژ ه. دومن به ترجمه سید ضیال‌الدین دهشیری، اسماعیل دولت‌شاهی، غلامرضا سمیعی، سیروس ذکاء، عبدالرضا هوشنگ مهدوی و هوشنگ امیرمکری (انتشارات یزدان؛ ۱۳۶۹ تا ۱۳۷۱ش) برعهده داشته است.

همچنین تعدادی از تألیفات دکتر ندوشن به زبان‌های مختلف ترجمه شده، از جمله:

* نمایش‌نامه «ابر زمانه و ابر زلف» ترجمه شده توسط دکتر ابراهیم الدسوقی شتا به زبان عربی و توسط دکتر رودلف گلپکه به آلمانی؛

* کتاب «ایران چه حرفی برای گفتن دارد؟» ترجمه شده توسط زینه جانداسواوا، ازسوی انتشارات بین‌المللی الهدی به زبان روسی؛

* داستان «افسانه و افسون» که با نام مستعار «م. دیده‌ور» چاپ شده توسط دکتر دانیل سامونلویچ (سمیونویچ)، به زبان روسی، توسط شارا شنیدزه به زبان گرجی و توسط

و یلینوس به زبان لیتوانی ترجمه شده است؛

* مجموعه گفتارها و سخنرانی‌های ایراد شده م.ع. اسلامی ندوشن در موضوع‌های گوناگون به زبان‌های فرانسه و انگلیسی در همایش‌های گوناگون در کشورهای جهان.
* کتاب «در کشور شوراها» ترجمه شده توسط دکتر یونس جعفری به زبان اردو؛
* ترجمه فرانسوی کتاب «زندگی و مرگ پهلوانان در شاهنامه» در سال ۱۹۷۲ در دستور کار سازمان فرهنگی یونسکو بود؛

* کتاب «فرهنگ و شبه فرهنگ»، ترجمه شده توسط دکتر ابراهیم الدسوقی شتا به زبان عربی. نخستین شعرهای نو دکتر ندوشن زیر نظر خانلری در مجله سخن سال‌های ۱۳۲۵ و ۱۳۲۶ چاپ شد. این چند شعر، بی‌درنگ به بسیاری از نشریه‌ها، تذکره‌ها و مجموعه‌های ادبی راه یافت و حتی توسط آرتور جان آربری و دیگران به انگلیسی و فرانسه ترجمه شد.
در زیر فهرست ترجمه‌های دکتر اسلامی ندوشن بر پایه رؤیت آثار او درج می‌شود:
آتونیوس و کلتوپاترا: ویلیام شکسپیر، ترجمه: م.ع. اسلامی، تهران: یزدان، چاپ دوم، ۱۳۷۶، رقعی، ۳۲۱ص.

ایران، لوک پیر: تهران: پرواز، ۱۳۷۰، رقعی، ۱۶۷ص.
(به همراه ترجمه نمایشنامه «ایرانیان» اثر آیسخولوس «آشیل» (زاده ۵۲۵ ق.م). درباره جنگ‌های ایران و یونان در زمان هخامنشیان. بنگرید: ایران و یونان)
ایران و یونان در بستر باستان...: تهران: شرکت سهامی انتشار، چاپ چهارم، ۱۳۹۹، رقعی، ۳۲۸ص. (دربدارنده دو کتاب «ایران، لوک پیر»، درباره ایران کهن و ترجمه نمایشنامه «ایرانیان»، اثر آسخیلوس، درباره تراژدی جنگ ایران و یونان و در سرانجام، برابری «ایلیاد» هومر، شاعر و داستان‌سرای یونانی پیش از میلاد و «شاهنامه» ابوالقاسم فردوسی)
بهترین اشعار هنری لانگ فلو ← گزیده اشعار هنری لانگ فلو.

پیروزی آینده دموکراسی...: توماس مان، ترجمه و مؤخره: م.ع. اسلامی، تهران: شرکت سهامی انتشار، [چاپ پنجم]، ۱۳۹۸، رقعی، ۱۷۴ص.

(پیش‌تر پایان‌نامه کارشناسی نویسنده در دانشکده حقوق دانشگاه تهران، در سال ۱۳۲۸ بوده. موضوع، تحلیل فلسفی از نظام دموکراسی در برابر چیرگی نازیسم هیتلری اثر مان (زاده ۶ ژوئن ۱۸۷۵ در لوبک - درگذشته ۱۲ اوت ۱۹۵۵ در زوریخ) نویسنده آلمانی. همراه با مبادی حقوق انسانی از اسلامی ندوشن)

جهاد در اروپا: دوایت. دیوید آیزنهاور، ترجمه: م.ع. اسلامی، تهران: کیهان و فرانکلین، ۱۳۳۵، وزیری، ۳۰۸ص.

(خاطرات ژنرال دوایت آیزنهاور (زاده ۱۴ اکتبر ۱۸۹۰ - درگذشته ۲۸ مارس ۱۹۶۹م)

سیاستمدار و سی و چهارمین رئیس جمهور آمریکا و فرمانده متفقین در جنگ دوم جهانی) شور زندگی...: ایروینگ استون، ترجمه: م. ع. اسلامی، تهران: یزدان، چاپ بیستم، ۱۳۹۷، رقعی، ۵۰۶ص، مصور. چاپ نخست این کتاب در ۱۳۳۸ با نام «سوز زندگی».

عمر خیّام: هارولد آلبرت لمب، ترجمه: ماندا [م. ع. اسلامی]، تهران: امیرکبیر؛ فرانکلین، ۱۳۳۶، رقعی، ۲۶۴ص. ترجمه با نام مستعار «ماندا» منتشر شده است.

گزیده اشعار هنری لانگ فلو؛ ترجمه: م. ع. اسلامی، تهران: مروارید (مجموعه شعر جهان؛ ۲)، چاپ چهارم، ۱۳۸۶، رقعی، ۲۰۱ص، مصور. (دوزبانه) چاپ نخست با عنوان «بهترین اشعار هنری لانگ فلو» از سوی انتشارات سخن در سال ۱۳۳۷ منتشر شده است.

ملال پاریس و برگزیده‌ای از گل‌های بدی: شارل پیر بودلر؛ ترجمه م. ع. اسلامی، تهران: فرهنگ جاوید، چاپ سوم این ناشر، ۱۳۹۷، رقعی، ۳۲۲ص، مصور.

نوشته‌های بی‌سرنوشت؛ تهران: یزدا، چاپ چهارم، ۱۳۸۸، وزیری، ۳۳۶ص. (آمیزه‌ای از نوشته‌ها، گفتارها و ترجمه‌های گوناگون در زمینه فرهنگ، ادب، تاریخ و یاد بزرگان که پیش‌تر در مجله‌های یغما و غیره چاپ شده بود. از ص ۲۰۱ تا ۳۳۵ ترجمه‌های اوست.)

ارمغان ایرانی، کتابی دوزبانه شامل برخی مقالات غیرفارسی دکتر ندوشن که توسط مهدی افشار و مهران دخت ملک به ترتیب از انگلیسی و فرانسوی به فارسی ترجمه شده‌اند: تهران: نغمه زندگی، ۱۳۸۵-۱۳۸۶، ج ۲، ۳۴۰ + ۲۸۰ص. (دوزبانه)

کتاب‌های دکتر اسلامی ندوشن